



23.4.2026

Ympäristöministeriö

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 4.3.2026, VN/22156/2020

**Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräiden kuntien yhteistyöstä merialueen suurten alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämisessä sekä laiksi pelastuslain 111 a §:n muuttamisesta**

Ympäristöministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainittuun luonnokseen hallituksen esitykseksi. Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Uudessa laissa säädettäisiin rannikkokuntien yhteistyöstä ja varautumisesta pelastuslain 111 a §:ssä tarkoitetun jälkitorjunnan järjestämisessä, kun kyseessä on merialueella tapahtuva suuri alusöljy- tai aluskemikaalivahinko, josta aiheutuu vakavaa vaaraa tai haittaa ympäristölle tai ihmisten terveydelle. Rannikkokunnat vastaisivat suurten alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämisestä ja siihen varautumisesta kolmella yhteistyöalueella. Yhteistyöalueiden olisi laadittava varautumissuunnitelmat merialueen suurten alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämiseksi.

Esityksen tavoitteena on parantaa rannikkokuntien edellytyksiä jälkitorjunnan järjestämisessä sekä vahvistaa rannikkokuntien välistä yhteistyötä laajamittaisissa ja vakavissa alusöljy- ja aluskemikaalivahinkotilanteissa. Lisäksi esityksellä pyritään kehittämään rannikkokuntien jälkitorjuntaan varautumista säättämällä velvoite varautumissuunnitelman laatimisesta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

Vaikutukset kuntiin

Kuntien yhteistyö on tarpeellista suuren öljy- tai aluskemikaalivahinkojen torjunnassa ja ehdotettu perusratkaisu on valtiovarainministeriön mielestä kannatettava.

Valtiovarainministeriö katsoo, että suuren vahingon määritelmä ei ole ehdotetussa lainsäädännössä tarkkarajainen tai täsmällinen. Se mahdollistaa hallinnon ristiriitatilanteet tulkinnasta tilanteissa, joissa pitäisi toimia nopeasti ja tehokkaasti. Määritelmää tulisi mahdollisuuksien mukaan täsmentää.

Lainsäädäntö sisältää myös uusia tehtäviä rannikkokunnille. Uusiin tehtäviin tulee osoittaa kunnille täysimääräinen rahoitus. Koska kyseessä on vain osa kuntia, tätä ei voida hoitaa valtionosuuksilla ja esityksen mukaan suunnittelua varten on tarkoitus suunnata rahoitus valtionavustuksella.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että onnettomuuksien jälkeisten todellisten vahinkojen jälkitorjunnan kustannuksia kunnat joutuisivat perimään vahingon aiheuttajalta. Esityksestä käy ilmi, että tämä ei ole aina yksinkertaista tai perinnän kohde edes selvä. Kunnat voivat tällaisessa tilanteessa joutua hyvin vaativiin kansainvälisiin oikeudellisiin prosesseihin. Näiden kustannukset on myös korvattava kunnille ja olisi syytä harkita, olisiko valtiolla paremmat edellytykset tällaiseen perintään.

#### Vaikutukset valtiontalouteen

Esitys liittyy vuoden 2027 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Esityksen taloudelliset vaikutukset kohdistuisivat jälkitorjunnan varautumissuunnitteluun. Koska varautumissuunnitelman laatimisvelvoite olisi rannikkokunnista muodostettaville yhteistyöalueille uusi velvoite, lähtökohtana on, että uudesta velvoitteesta aiheutuneet kustannukset korvataan kunnille kuntien rahoitusperiaatteen mukaisesti. Esityksessä ei esitetä lisävoimavaroja ympäristöministeriölle valtionapuviranomaistehtäviä varten, vaan tehtävä hoidettaisiin olemassa olevilla voimavaroilla.

Esityksen mukaan määräraharave vuodelle 2027 olisi 3 miljoonaa euroa varautumissuunnitelman laatimiseen ja vuonna 2030 2 milj. euroa varautumissuunnitelmien päivittämiseen. Suunnitelmat olisi pidettävä ajan tasalla, ja ne olisi päivitettävä vähintään neljän vuoden välein. Varautumissuunnitelmien päivittämiskustannus 2 milj. euroa olisi pysyvä määrärahan taso varautumissuunnitelmien päivittämiseen.

Esityksen taloudelliset vaikutukset eivät kohdistu mahdollisten vahinkotilanteiden jälkitorjuntakustannusten tapauskohtaiseen rahoitukseen. Jos merialueella tapahtuisi suuri alusöljy- tai aluskemikaalivahinko eivätkä kuntien taloudelliset voimavarat riittäisi kustannusten kattamiseen, rahoituksesta päätettäisiin tapauskohtaisesti valtion talousarviomenettelyssä.

Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksessä ehdotettuihin muutoksiin ei ole erikseen varattu rahoitusta hallitusohjelmassa tai julkisen talouden suunnitelmassa. Lähtökohtaisesti säädösmuutoksista aiheutuvat tarpeet tulee talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksen mukaisesti kattaa olemassa olevilla määrärahoilla siten, että kunnille kohdennetaan rahoitus ympäristöministeriön hallinnonalan nykyisistä määrärahoista. Rahoituksesta päätetään valtion talousarvion valmistelun yhteydessä. Esitys on sisällöltään sovitettava yhteen talousarvioesityksen kanssa siten, että siinä esitetty voidaan toteuttaa tarkoitukseen varatun rahoituksen ja kehysten puitteissa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Mika Niemelä

**VN/22156/2020-VM-19**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: